

Wat mag de belastingcontroleur?

Een belastingcontroleur over de vloer: er zijn prettiger zaken om u als ondernemer mee bezig te houden. Maar het zal uw nachtrust alvast ten goede komen als u tenminste weet wat tijdens een belastingcontrole juist mag en wat er niet mag.

Moet men een belastingcontrole aankondigen?

Meestal wordt een belastingcontrole aangekondigd, maar lang niet altijd. In een aantal sectoren, zoals horecazaken, kappers en kleinhandelaars, meestal bij kleinere zelfstandigen dus, komen er meer onverwachte controles voor dan in andere sectoren. Tijdens zo'n onaangekondigde belastingcontrole zijn het de zogenaamde lokale opsporingsagenten die op zoek zijn naar kasrollen, agenda's, dagontvangstenboeken... Of ze tellen bijvoorbeeld hoeveel klanten er op een avond uw restaurant bezoeken. Die lokale opsporingsagenten doen eigenlijk het voorbereidend werk voor de echte belastingcontrole. Zij spelen hun gegevens door aan uw belastingcontroleur. Soms opereren ze op verzoek van uw belastingcontroleur, maar vaak werken ze op eigen houtje. Het is dan ook niet altijd zeker dat er veel gevolg wordt gegeven aan de resultaten van hun onverwachte belastingcontroles, want de lokale opsporingsagenten staan niet altijd goed aangeschreven bij de eigenlijke belastingcontroleurs. En onverwachte belastingcontrole is dus wel toegelaten, maar de controleurs moeten zich aan de normale spelregels houden van een belastingcontrole (zie verder). Zelfs de BBI (Bijzondere Belasting Inspectie) heeft, in tegenstelling tot wat algemeen gedacht wordt, niet méér bevoegdheden tijdens een controle dan de gewone belastingcontroleur. Wél kan de BBI over het ganze land opereren. Als u een onverwachte belastingcontrole krijgt, dan vraagt u best altijd het "aanstellingsbewijs" van de controleur. Daar staan zijn naam en graad op en u heeft het recht deze te noteren. Mocht de controle uit de hand lopen (bijvoorbeeld intimidatie vanwege de controleur), dan kan u achteraf steeds contact opnemen met bijvoorbeeld de Gewestelijke Directie en een klacht indienen.

Wanneer mag een controle plaatsvinden?

Mag de belastingcontroleur in het holst van de nacht aanbellen? Een controle moet gebeuren tijdens de uren dat er normaal een bedrijfsactiviteit plaats vindt. Sluit uw winkel om 19 uur, dan mag er zich in principe

1 minuut later geen controleur meer aanmelden. Maar bijvoorbeeld het bijhouden van de boekhouding is ook een bedrijfsactiviteit. Als uw zaak voor de klanten gesloten is, maar u bent nog met uw voorraadbeheer bezig of met uw etalage, dan kan er dus nog altijd een controle gebeuren.

Waar moet de controle gebeuren?

Heeft de fiscus het recht om te eisen dat een aangekondigde controle bij u op de zaak plaats vindt? Of kan u opwerpen dat u daarvoor de ruimte niet heeft of dat het vervelend is ten opzichte van uw klanten in de zaak? De fiscus heeft inderdaad het recht de controle te doen in uw zaak, of bij een vennootschap op de maatschappelijke zetel of de exploitatiezetel.

De controleur kan evenwel niet eisen dat u de boekhouding naar het belastingkantoor brengt. Is de controle aangekondigd, dan moet u er voor zorgen dat alle boekhoudstukken in de zaak of op de maatschappelijke zetel beschikbaar zijn. Bij een onverwachte controle is het voldoende dat u kunt aanwijzen bij wie uw stukken zich bevinden (bijvoorbeeld bij de boekhouder voor het invullen van uw btw-aangifte).

Wat als u niet in de zaak bent?

Stel dat de controleur zich aanmeldt en u bent er zelf niet, maar wel een van uw bedienden. Mag de controleur dan uw zaak doorzoeken en uw personeel op de rooster leggen? Uw personeel moet hem inderdaad binnen laten, maar hij mag tijdens uw afwezigheid slechts beperkt opereren. Hij mag aan de bedienden niet vragen om de boekhouding voor te leggen of het boekhoudpakket op uw pc op te starten. Deze vraag mag hij enkel stellen aan de zaakvoerder, gedelegeerd bestuurder... of aan de boekhouder die beschikt over een volmacht, waaruit duidelijk blijkt dat hij u mag vertegenwoordigen tegenover de fiscus. De controleur mag in uw afwezigheid wél bijvoorbeeld de prijzen van producten noteren of het aantal dozen tellen dat u van een bepaald product in voorraad heeft. Uw personeel aan een kruisver-

hoor onderwerpen mag alleen wanneer u als werkgever hiermee instemt, en dan nog moet er een hele procedure gevolgd worden, wat ondernemers vaak niet weten. In principe moet het personeel schriftelijk ingelicht worden over mondelinge ondervragingen. Ook mogen alleen de ambtenaren met de graad van inspecteur of hoger uw personeel ondervragen.

Welke stukken mag de controleur inkijken?

Belangrijk om te onthouden is dat een belastingcontrole geen "razzia" mag zijn. De belastingambtenaar mag inzage vragen in de boekhouding. Dit betekent dat hij naast de boekhouding in strikte zin, ook naar uw facturen, offertes, agenda's enz. mag vragen. Wat hij echter nooit mag doen – ook niet tijdens een onverwachte controle – is zelf schuiven en kasten openen. De belastingambtenaar is geen onderzoeksrechter, ook een BBI-ambtenaar niet. Bij hoge uitzondering kunnen ze zich met een huiszoekingsbevel aanmelden, maar dan moeten er al zeer ernstige vermoedens zijn van fraude op grote schaal.

Aangezien tegenwoordig heel wat zelfstandigen hun boekhouding op computer hebben staan, mag de controleur ook inzage vragen van deze computerbestanden. Hij mag echter niet het initiatief in eigen handen nemen en zich zelf achter uw pc zetten om te grasduinen. De controleur mag wel vragen dat u de pc aanzet en zelf inzage geeft in de computerboekhouding.

Mag de controleur in uw privé-woning binnen?

Een controleur mag geen 'privé-lokalen' betreden, dus ook geen kijkje nemen in uw woning om bijvoorbeeld te zien welke levensstijl u er op nabouwt, rekening houdend met uw opgegeven inkomen. Ook niet als uw woning grenst aan of in het zelfde gebouw ligt als uw zaak. Zorg dus wel voor een duidelijke afscheiding tussen zaak en woning. Als u de zolder bijvoorbeeld gebruikt als voorraadruimte, dan maakt die wel deel uit van uw beroepslokalen en heeft de controleur hier toegang. Is bijvoorbeeld de maatschappelijke zetel van uw bvba bij u thuis, dan heeft de fiscus hier wel toegang. Verhuurt u heel duidelijk slechts één bepaalde ruimte aan uw bvba, dan heeft een controleur alleen toegang tot deze ruimte.

Moet u de boekhouding meegeven?

Wat als na een controle de belastingambtenaar vraagt of hij uw boekhouding mag meenemen? Dat recht heeft hij niet, zelfs als het enkel om bepaalde stukken of kopieën gaat. Ga ook niet in op de vraag om een diskette met uw computerboekhouding mee te geven, want dan heeft de fiscus ruimschoots de tijd uw boekhouding uit te vlooiën. De btw-controleur daarentegen heeft wél het recht uw boekhouding mee te nemen, maar vraag dan steeds om een ontvangstbewijs. Het zou niet de eerste keer zijn dat er op deze manier originele boekhoudstukken verloren gaan.

Wat als de controleur zijn boekje te buiten gaat?

Een belastingambtenaar mag u niet intimideren of bedreigen om bepaalde gegevens of om een voor hem gunstig akkoord te bekomen. Het is al voorgekomen dat een belastingakkoord door de rechter werd vernietigd omdat het onder (morele) dwang tot stand kwam. Aarzel dan ook niet voor uw rechten op te komen als u zich geïntimideerd voelt. Gelukkig voert het merendeel van de belastingambtenaren op een correcte manier controles uit. Toch bent u zich best bewust van uw rechten, voor als u de pech hebt op een iets te 'gemotiveerde' belastingcontroleur te stoten...